

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ,
ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

Зуєнко Ярослави Мирославни «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – «Філологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки»)

Дисертація Зуєнко Ярослави Мирославни «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – «Філологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки»), виконана на кафедрі української літератури філологічного факультету Запорізького національного університету. Тема дисертації затверджена на НТР Запорізького національного університету (протокол № 6 від 13.12.2018 року).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі» вченою радою Запорізького національного університету (протокол № 11-ДФ від 23.06.2021 року) визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі Запорізького національного університету, та призначено двох рецензентів:

- Приходько Ганну Ілліівну, доктора філологічних наук, професора кафедри англійської мови ЗНУ;
- Стасика Миколу Васильовича, кандидата філологічних наук, доцента кафедри українознавства ЗНУ.

1. Ступінь актуальності теми дисертації

Робота Зуєнко Я. М. присвячена дослідженню етнонаціонального виміру міфологізму історичної прози Л. Кононовича. Здобувачка переконливо обґрунтовує нагальність та важливість наукового опрацювання питань, що є предметом її студії, висвітлюючи зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного

аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання. Зокрема, Зуєнко Я. М. звертає увагу на те, що межі сучасної міфологічної критики значно розширилися: до сфери її аналізу нині належать інтерпретація міфічних мотивів, образів, сюжетів у художньому тексті, а також авторський, політичний, національний міфи, їхні елементи й способи вираження. Особливий інтерес для дослідника становить національна міфологія, котра є комплексом міфів, міфологем, концептів про походження націй, її духовні цінності й призначення, які слугують об'єднувчим чинником і впливають на національну й індивідуальну самоідентифікацію, а в глобальному сенсі – на державну політику.

У дослідженнях національної міфології в літературній творчості особливу увагу привертають тексти з потужним міфічним складником, де поєднуються елементи архаїчної та сучасної міфологій. До таких творів належать романи «Тема для медитації», «Чигиринський сотник» та повість «Пекельний звідар» Л. Кононовича. Описуючи знакові історичні події з українського минулого (Голодомор, національну революцію 1648–1676 рр.), автор населяє художній світ творів богами й духами, а боротьбу українців за незалежність підносить на рівень космогонічного протистояння Добра і Зла.

Творчість Л. Кононовича на сьогодні малодосліджена. Наразі є кілька наукових розвідок В. Ніколаєнко, О. Смирнова, Т. Мегері, Н. Башук, О. Веретільник, О. Гірника, а також рецензії І. Бондаря-Терещенка, Т. Головка, В. Гранецької, де автори відзначали оригінальність авторського стилю Л. Кононовича, унікальне бачення української історії й міфології, а також художню вартість творів.

Вивчення задекларованої теми сприятиме розширенню не лише сфери міфокритичних досліджень, але й постколоніального дискурсу, який активно розвивається на вітчизняних теренах.

Здобувачка правильно визначає **зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами**, вказує на те, що дисертаційна робота виконана в рамках планів наукових напрямів «Література й історія»

(Державний реєстраційний номер 0116U004859) та «Поетика художнього твору» (Державний реєстраційний номер 0116U004861) Запорізького національного університету на 2015-2020 рр. Тема дисертації відповідає Пріоритетним тематичним напрямам наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 (напрямок: фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук), Основним науковим напрямом та найважливішим проблематикою фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук на 2019-2023 рр., затвердженим Постановою Президії НАН України від 30 січня 2019 р. № 30 (п. 3.8.1.).

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна отриманих результатів дисертації «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі», як зазначає здобувачка та підтверджує зміст дисертації, забезпечується тим, що розвідка є одним із перших фундаментальних наукових досліджень, присвячених творчості Л. Кононовича, а також однією з перших вітчизняних літературознавчих праць, що поєднують міфокритичний і постколоніальний дискурси. Наукова новизна отриманих результатів, теоретичне та/або практичне значення виражається, насамперед, у таких положеннях та рекомендаціях дослідження:

- у дисертації *запропоновано свій варіант* аналізу міфологізму художньої літератури;
- *уперше* застосований системний міфокритичний аналіз до історичної прози Л. Кононовича;
- *уперше* цілісно досліджені особливості використання національної міфології в історичній прозі Л. Кононовича;

– *проаналізовано* етнонаціональний вимір міфологізму та поетику повісті «Пекельний звідар» і романів «Тема для медитації» та «Чигиринський сотник»;

– *поєднано* інструментарій міфокритичного і постколоніального методів літературознавчих досліджень, залучено поняття й терміни зі сфери соціології та політології, які розширюють і поглиблюють можливості осмислення літературних творів.

Наукова обґрунтованість вищевказаних наукових положень, висновків підтверджується їх раціональністю, логічною несуперечливістю, відповідністю основоположним принципам науки. Достатньою для вичерпного розуміння найбільш важливих аспектів питань, що передбачено предметом дослідження, є наукова джерельна база, представлена різножанровими розвідками українською, російською, англійською, німецькою, польською мовами для якнайширшого охоплення наявних на сьогодні ідей та тверджень щодо аналізованої проблеми.

Крім того, слід погодитись із тим, що достовірність отриманих наукових результатів забезпечується широким використанням літературознавчих (культурно-історичний, герменевтичний і комплексний міфокритичний підхід, який включає елементи психоаналітичного, ритуалістичного, соціологічного методів), загальнонаукових (дедукції, індукції, опису, систематизації, спостереження, типології) методів наукового пізнання. Зокрема, комплексний міфокритичний метод забезпечив можливість аналізу специфіки зображення етнонаціональних міфологем, символічних локусів, ідентифікаційних маркерів, авторської міфопеї (у тексті всієї роботи). Культурно-історичний дозволив дослідити особливості інтерпретації історичних подій, зображених у творах (підрозділи 2.1., 3.1.). Герменевтичний слугував методологічною основою для виявлення інтертекстуальних зв'язків й імовірних авторських інтенцій дослідження (2.1., 2.2., 3.1., 3.2). Метод систематизації був використаний під час аналізу вітчизняних та зарубіжних досліджень з теорії міфу (1.1., 1.2., 1.3.). Метод

типології дозволив типологізувати основні підходи до вивчення міфу (підрозділ 1.1.).

Дисертація виконана українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язаність, цілісність, завершеність).

3. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації

Список публікацій здобувачки за темою дисертації, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації:

1. Ніколаєнко В. М., Зуєнко Я. М. Жанрові особливості роману Л. Кононовича «Тема для медитації». *Вісник Запорізького національного університету* : збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2016. № 2. С. 152–156.
2. Ніколаєнко В. М., Зуєнко Я. М. Маркери національної ідентичності у романі Л. Кононовича «Тема для медитації». *Вісник Запорізького національного університету* : збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. № 2. С. 35–39.
3. Зуєнко Я. М. Інтерпретація протогенетичних міфологічних образів у романі М. та С. Дяченків «Відьомська доба». *Вісник Запорізького національного університету* : збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2019. № 1. С.16–19.
4. Зуєнко Я. М. Сакральний простір роману Л. Кононовича «Чигиринський сотник». *Вісник Запорізького національного університету* : збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. № 1. Ч. II. С. 106–113.
5. Зуєнко Я. М. Міфосценарій протистояння в романі Л. Кононовича «Тема для медитації»: етнонаціональний аспект. *Вчені записки Таврійського*

національного університету ім. В. І. Вернадського : збірник наукових праць. Філологія. Журналістика. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 32 (71), № 12021. Ч. 3. С. 35–42.

6. Зуєнко Я. М. Міфопоєа творів Л. Кононовича про Троянів оберіг. *Львівський філологічний часопис* : збірник наукових праць. Львів : Видавничий дім «Гельветика», 2021. № 9. С. 87–94.

Наукова праця в періодичному науковому виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку й Європейського Союзу (Республіка Польща):

1. Зуєнко Я. М. Типологія жіночих образів у творах Л. Кононовича про Троянів оберіг. KELM (Knowledge, Education, Law, Management): Scientific and practical magazine. Lodz : Fundacja «Oświata i Nauka Bez Granic PRO FUTURO», 2021. № 5(41). С. 85–90.

Список публікацій здобувачки за темою дисертації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Зуєнко Я. М. Елементи християнського світогляду в романі Л. Кононовича «Тема для медитації». *Молода наука-2017* : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених : у 4 т. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. Т. 2. С. 268–270. (12–14 квітня 2017 р.)

2. Зуєнко Я. М. Специфіка оніричного простору в романі Л. Кононовича «Тема для медитації». *Актуальні проблеми слов'янської філології* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (22–23 листопада 2017 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. С. 26–30.

3. Зуєнко Я. М. Хронотоп роману Л. Кононовича «Тема для медитації». *Українська література від давнини до сучасності: парадигми, напрямки, проблеми* : матеріали міжвишівських наукових читань (10 жовтня 2017 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. С. 80–83.

4. Зуєнко Я. М. Язичництво як складних світоглядної системи роману Л. Кононовича «Тема для медитації». *Українська література в*

просторі культури і цивілізації : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. С. 57–59.

5. Зуєнко Я. М. Фольклорно-міфологічні джерела роману М. та С. Дяченків «Відьомська доба». *Література й історія* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (11–12 жовтня 2018 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2018. С. 68–70.

6. Зуєнко Я. М. Реалізація авторської розповіді другого рівня в просторі глосарію роману Л. Кононовича «Тема для медитації». *Українська література в просторі культури і цивілізації* : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2019. С. 36–39.

7. Зуєнко Я. М. Міт, мітологізм, мітокритика, мітопоетика: диференціація понять. *Неоміфологізм в українській та зарубіжній літературах* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (29–31 жовтня 2019 р.). Херсон : ХДУ, 2019. С. 68–74.

8. Зуєнко Я. М. Глосарій як нарративна надкатегорія в романі Л. Кононовича «Тема для медитації». *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht* : X Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik: Konferenzmaterialien (24 – 27 жовтня 2019 р.). München : Open Publishing LMU, 2020. S. 336–345.

9. Зуєнко Я. М. Джерела мітологізму в романі Л. Кононовича «Чигиринський сотник». *Українська література в просторі культури і цивілізації* : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. С. 30–32.

10. Зуєнко Я. М. Художня рецепція історичних постатей доби Хмельниччини в романі Л. Кононовича «Чигиринський сотник». *Література й історія* : Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (08–11 жовтня 2020 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. Ч. 1. С. 84–88.

11. Зуєнко Я. М. Національна міфологема героя-повстанця в романі Л. Кононовича «Тема для медитації». *Українська література в просторі культури і цивілізації* : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. С. 54–57.

Повнота опублікування результатів дисертації засвідчується таблицею 1.

Таблиця 1 – Повнота опублікування результатів дисертації

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
Наукові видання держав-членів ОЕСР та/або ЄС			
1.	Типологія жіночих образів у творах Л. Кононовича про Троянів оберіг	<i>KELM (Knowledge, Education, Law, Management): Scientific and practical magazine</i> . Lodz : Fundacja «Oświata i Nauka Bez Granic PRO FUTURO», 2021. № 5(41). S. 85-90.	3.1 3.2
Інші зарубіжні періодичні наукові видання			
2.	Глосарій як наративна надкатегорія в романі Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht</i> : X Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik: Konferenzmaterialien (24–27 жовтня 2019 р.). München : Open Publishing LMU, 2020. S. 336–345.	2.3

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	Л. Кононовича «Тема для медитації»		
Наукові фахові видання України			
3.	Жанрові особливості роману Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Вісник Запорізького національного університету</i> : Збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2016. №2. С. 152–156.	2.3.
4.	Маркери національної ідентичності у романі Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Вісник Запорізького національного університету</i> : Збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. №2. С. 35-39.	1.3. 2.1.
5.	Інтерпретація протогенетичних міфологічних образів у	<i>Вісник Запорізького національного університету</i> : Збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2019. №1. С.16-19.	1.1. 1.2.

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	романі М. та С. Дяченків «Відьомська доба»		
6.	Сакральний простір роману Л. Кононовича «Чигиринський сотник»	<i>Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. № 1. Ч. II. С. 106-113.</i>	1.3. 3.3.
7.	Міфосценарій протистояння в романі Л. Кононовича «Тема для медитації»: етнонаціональний аспект	<i>Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського: Збірник наукових праць. Філологія. Журналістика. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 32 (71), № 12021. Ч. 3. С. 35-42.</i>	1.2. 1.3. 2.2.
8.	Міфопоєма творів Л. Кононовича	<i>Львівський філологічний часопис: Збірник наукових праць. Львів : Видавничий дім «Гельветика», 2021. №9. С. 87-94.</i>	3.2.

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	про Троянів оберіг		
Друковані тези доповідей на конференціях			
9.	Елементи християнського світогляду в романі Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Молода наука-2017</i> : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених : у 4 т. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. Т. 2. С. 268–270.	2.1 2.2
10.	Специфіка оніричного простору в романі Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Актуальні проблеми слов'янської філології</i> : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (22–23 листопада 2017 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. С. 26–30.	2.3
11.	Хронотоп роману Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Українська література від давнини до сучасності: парадигми, напрямки, проблеми</i> : матеріали міжвишівських наукових читань (10 жовтня 2017 р.). Запоріжжя : Запорізький	2.3

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	медитації»	національний університет, 2017. С. 80–83.	
12	Язичництво як складних світоглядної системи роману Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Українська література в просторі культури і цивілізації</i> : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. С. 57–59.	2.1 2.2
13	Реалізація авторської розповіді другого рівня просторі глосарію роману Л. Кононовича «Тема для медитації»	<i>Українська література в просторі культури і цивілізації</i> : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2019. С. 36–39.	2.3
14	Міт, мітологізм, мітокритика,	<i>Неоміфологізм в українській та зарубіжній літературах</i> : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (29–31	1.1 1.2

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	мітопоетика: диференціація понять	жовтня 2019 р.). Херсон : ХДУ, 2019. С. 68–74.	
15	Джерела мітологізму в романі Л. Кононовича «Чигиринський сотник»	<i>Українська література в просторі культури і цивілізації</i> : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. С. 30–32.	3.1 3.2
16	Художня рецепція історичних постатей доби Хмельниччини в романі Т. Кононовича «Чигиринський сотник»	<i>Література й історія</i> : Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (08–11 жовтня 2020 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. Ч. 1. С. 84–88.	3.1
17	Національна міфологема героя-повстанця в романі Л. Кононовича	<i>Українська література в просторі культури і цивілізації</i> : збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. С. 54–57.	2.2

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	ча «Тема для медитації»		

ВИСНОВОК

Ознайомившись із представленою для попередньої експертизи дисертацією Зуєнко Я. М. «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні наукові результати дослідження, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Зуєнко Ярослави Мирославни «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі», є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувачки у розвиток філологічної науки. Усі результати та положення, що виносяться на захист, одержані здобувачем особисто.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, теоретичною і практичною цінністю отриманих наукових результатів рецензована робота відповідає спеціальності 035 Філологія та вимогам Постанови КМУ від 06.03.2019 № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

2. Дисертація Зуєнко Ярослави Мирославни «Міфологізм історичної прози Л. Кононовича в етнонаціональному вимірі» може бути рекомендована

до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – «Філологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки») у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:
професор кафедри
англійської мови
Запорізького національного університету,
доктор філологічних наук, професор

Г. І. Приходько

Рецензент:
доцент кафедри
українознавства
Запорізького національного університету,
кандидат філологічних наук, доцент

М. В. Стасик

Підпис
засвідчую

Приходько Г. І.
Стасик М. В.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

[Handwritten signature]